

РОЗВІДКА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ І СТАНДАРТИ НАТО

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено підходи та концептуальні засади щодо впровадження стандартів НАТО та адаптацію розвідки Збройних Сил України до основних термінів, які застосовуються в країнах-членах НАТО.

Ключові слова: об'єднана розвідка, основи розвідки, види розвідки, розвідувальний цикл.

Abstract

Approaches and conceptual principles regarding the implementation of NATO standards and the adaptation of the intelligence of the Armed Forces of Ukraine to the main terms used in NATO member countries have been studied.

Keywords: joint intelligence, basics of intelligence, types of intelligence, intelligence cycle.

Вступ

Одним з основних завдань воєнної політики України на даний час є реформування Збройних Сил України з метою досягнення сумісності з об'єднаними збройними силами НАТО [1]. Підходи до розроблення керівних документів JP – 2.0 “Об'єднана розвідка” та JP – 2.1 “Процедури розвідки” мають базуватися на процесі організації та ведення розвідки в умовах, де можуть виникнути конфлікти між державами. Виконання цього завдання базується на вивченні офіційних нормативних документів НАТО з питань розвідувальної діяльності [2-3].

Основна частина

У нинішньому безпековому середовищі криється низка загроз, що стосуються як держав Альянсу, так і інших країн. Для України зокрема – це відкрита агресія ЗС Російської Федерації на сході, недружня діяльність Угорщини, небезпека розширення районів дій екстремістських угруповань, посилюються загрози вчинення терактів терористичними організаціями. Наведені факти свідчать про потребу зосередження зусиль ЗС України спільно з міжнародними об'єднаннями та організаціями на забезпечення національної безпеки та територіальної цілісності України.

Об'єднана розвідка – відповідна організація роботи органу розвідки, штабу та невоєнних організацій для підготовки і ведення операції із застосуванням сил і засобів розвідки, в якій беруть участь представники щонайменше двох видів збройних сил однієї або декількох країн-членів НАТО під час створення об'єднаного угруповання сил. Основним завданням об'єднаної розвідки є надання інформації та оцінок в інтересах забезпечення успішного проведення операції.

У вимогах до сучасного стратегічного середовища діяльність співробітників розвідки залежить від низки факторів, які будуть впливати на способи їхніх дій.

Можна виділити три головні напрями впливу: складність операцій – впливає на способи дій співробітників розвідки; перенасиченість інформацією – великий обсяг інформації обмежує можливість використання наявних ресурсів для своєчасного фокусування їх у відповідних галузях; нівелювання традиційних меж – у сучасних операціях традиційні межі між рівнями ведення бойових дій мають все менше значення по відношенню до розвідки.

Командир є ключовою особою з планування і організації ведення розвідки відповідно розвідувальним та оперативним вимогам до розвідувального забезпечення [4].

Розвідувальні дані – це продукт цілеспрямованого збору та обробки інформації про оперативну обстановку, можливості та наміри противника з метою виявлення загроз, який надається посадовим особам, які приймають рішення.

Складність сучасних операцій вимагає застосування всіх видів розвідки, використання широкого діапазону засобів і способів добування розвідувальної інформації, глибокого розуміння оперативної

обстановки. Тому є потреба в комплексній розвідці, яка полягає у використанні широкого спектра джерел добування розвідувальної інформації на основі всебічного розуміння стратегічної обстановки.

Стратегічна розвідка – розвідувальна діяльність з метою отримання інформації про стратегічний потенціал та стратегічні наміри розвідувальної держави, організації або іншої соціальної спільноти, що впливає на вироблення стратегії. Є вищою формою розвідувальної діяльності, від ефективності якої залежить життєздатність держави або організації, які її здійснюють.

Оперативна розвідка ведеться з метою добування розвідувальних даних в інтересах підготовки і ведення операцій. Організовується командувачами і штабами об'єднань, здійснюється їх розвідувальними органами і підпорядкованими силами і засобами розвідки.

Тактична розвідка забезпечує розвідувальними даними про противника і місцевість підрозділів, частин та з'єднань під час підготовки та ведення з ними бою. Організовується командирами і штабами з'єднань, частин і підрозділів, начальниками родів військ (сил), спеціальних військ і службових з'єднань і частин усіх видів збройних сил [5].

Основними вимогами до розвідки в умовах проведення сучасних операцій є: доступність, обмін, швидкість реакції, гнучкість, оперативна сумісність, всеосяжність.

Принципами ведення об'єднаної розвідки на всіх етапах війни під час проведення операцій є: сприйняття, узгодженість, об'єктивність, єдність зусиль, пріоритетність, досконалість, прогностичність, гнучкість, узагальнення.

Розвідка розподіляється на такі види: акустична розвідка (ACINT), агентурна розвідка (HUMINT), видова розвідка (IMINT), параметрична та сигнатурна розвідка (MASINT), розвідка з відкритих джерел (OSINT), радіорозвідка (Signals Intelligence) (електронна розвідка (ELINT), розвідка комунікацій (COMINT)), розвідка збройних сил, хімічна, біологічна, радіологічна та ядерна розвідка, біометрична розвідка, медична розвідка, науково-технічна розвідка, технічна розвідка [6].

Основу розвідки складає розвідувальний цикл – це певна послідовність дій, коли інформація, що отримана в необробленому вигляді, аналізується та обробляється в розвідувальний інформаційний продукт, доступний для споживачів. У загальному вигляді розвідувальний цикл являє собою комплекс заходів, що складається з етапів, які виконуються на різних рівнях із різною швидкістю.

Етапами розвідувального циклу є націлювання, добування, обробка, доведення. Націлювання передбачає встановлення вимог до розвідувальних даних, планування зусиль щодо збору інформації та постановку завдань добувним підрозділам. Добування – процес виконання заходів та дій, спрямованих на отримання розвідувальної інформації шляхом виявлення об'єктів противника. Обробка – перетворення добутої розвідувальної інформації в розвідувальні відомості шляхом аналізу, оцінювання надійності та достовірності, інтерпретації розвідувальних відомостей в дані. Доведення – завершальний етап розвідувального циклу, суть якого полягає у вчасному наданні розвідувальної оцінки в потрібній формі відповідними засобами споживачам у найбільш зручний для них спосіб.

Розвідувальний цикл, який застосовується у країнах-членах НАТО, відрізняється від фаз планування розвідки, що застосовується у Збройних Силах України.

У країнах-членах НАТО використовуються такі стандартні формати звітів та повідомлень розвідувальних даних, щоб гарантувати співпрацю з країнами-партнерами, у всіх можливих випадках, де письмові повідомлення та інформація веб-розвідки повинні відповідати форматам. Прикладами таких повідомлень є: розвідувальні повідомлення (Intelligence Report – INTREP), короткі розвідувальні звіти (Intelligence Summaries – INTSUM), додаткова доповідь з розвідки (Supplementary Intelligence Reports – SUPINTREP), тематичні звіти (Thematic Reports).

Однією із складових розвідки є процес планування. На оперативному рівні в НАТО цей процес викладено в АJP-5 і в директиві з планування про Об'єднане командування операцій. Планування на оперативному рівні можна застосовувати до будь-якого стратегічного, оперативного або тактичного рівня.

Одним з важливих елементів планування є об'єднана розвідувальна оцінка, яка включає: опис оперативного середовища стосовно метеорологічних та океанографічних умов, противника, кіберпростору і місцевості.

Підготовка розвідувальної оцінки забезпечує розуміння оперативної обстановки і є основою планування. Об'єднана розвідувальна оцінка оперативної обстановки фокусує зусилля розвідки, сприяє виробленню розуміння оперативної обстановки, допомагає реалізувати план з виявлення можливостей для рішучих дій [7].

Висновки

Таким чином, було розглянуто концептуальні підходи щодо адаптації розвідки Збройних Сил України до основних термінів та визначень, які застосовуються в країнах-членах НАТО, враховуючи досвід бойових дій та операцій, які проводять об'єднані збройні сили НАТО, з урахуванням досвіду ведення бойових дій на Сході України, чинної нормативно-правової бази для Збройних Сил України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна програма розвитку Збройних Сил України на період до 2020 року: затв. Указом Президента України №73/2017 від 22.07.2017 року. – К., 2017. – 48 с.
2. Директива з питань планування Комплексних операцій Об'єднаних ЗС НАТО V1.0: переклад з англ. мови / за заг. ред. ВДА. – К.: ВДА, 2018. – 402 с.
3. Об'єднана спільна Доктрина з питань розвідки, контррозвідки і безпеки АJP-2/ переклад з англ. мови / за заг. ред. ВДА. – К.: ВДА, 2018. – 99 с.
4. Спільний наказ МОУ та ГШ ЗСУ “Про організацію оборонного планування в МОУ та ЗСУ на 2019-2021 роки” № 670 від 15 грудня 2017 року. – К., 2017. – 6 с.
5. Військова розвідка : навчальний посібник / упорядники : Д. В. Зайцев, А. П. Наконечний, С. О. Пахарев, І. О. Луценко ; за ред. В. Б. Добровольського. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2016. – 335 с.
6. Станак АJP-2.2 – Процедури розвідки та безпеки: переклад з англ. мови / за заг. ред. ВДА. – К.: ВДА, 2018. – 126 с.
7. АJP-2.7 Спільна доктрина розвідувальних процедур: переклад з англ. мови / за заг. ред. ВДА. – К.: ВДА, 2018. – 167 с.

Добровольська Євгенія Романівна – студентка 2-го курсу кафедри комп'ютерних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: dobrovolskayajane2004@gmail.com

Корнієнко Валерій Олександрович – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри соціально-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: valkorney1958@gmail.com

Dobrovol'ska Yevgenia – 2nd year student of the Department of Computer Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: dobrovolskayajane2004@gmail.com

Kornienko Valerii – Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: valkorney1958@gmail.com